

Kasvun ja oppimisen lautakunta 21.08.2024 § 141

§ 141

## **Kasvun ja oppimisen lautakunnan lausunto investointikehysesityksestä**

Valmistelijat / lisätiedot:

Helin Erkko

Nääppä Roosa

Mattila Virpi

Nurmi Juha

Toivonen Auli

Erma Tapio

etunimi.sukunimi@espoo.fi

Puhelinnumero 09 816 21

### **Päätösehdotus**

Esittelijä

Kasvun ja oppimisen toimialajohtaja Rinta-aho Harri

Kasvun ja oppimisen lautakunta toteaa lausuntonaan:

1

Investointikehyykseen esitetty 270 miljoonan euron lisäys toimitilahankkeisiin vuosille 2025–34 on riittämätön vastaamaan Espoon kasvutarpeisiin.

2

Lakisääteisten varhaiskasvatus- ja perusopetuspalveluiden sekä toisen asteen lukiokoulutuksen tarpeet riittävästä, turvallisista ja terveellisistä toimitiloista tulee priorisoida investointiohjelman jatkovalmistelussa huomioiden väestönkasvun vaatimukset sekä alueellisen palvelutuotannon tarpeet.

3

Uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeissa palveluiden väistöjärjestelyt on huomioitava siten, että lapsille, oppilaille, perheille sekä palvelutuotannolle aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa eikä väistöistä aiheutuvat välilliset kustannukset rasita toimialan käyttötaloutta.

4

Toimialan esittämien kiireellisten kohteiden suunnittelu on käynnistettävä mahdollisimman pian.

5

Päiväkotien, koulujen, lukioiden ja nuorisotilojen vanhentuvan rakennuskannan vaatimia teknisiä peruskorjauksia on lisättävä investointikaudelle varmistuen, että väistöjärjestelyistä ei aiheudu merkittävää haittaa toiminnalle eikä tilojen käyttäjille.

### **Käsittely**

Puheenjohtaja Räf teki Hagerlundin, Wallsin, Koposen, Klingin, Vanhasen ja Kosken seuraavan lisäehdotuksen:

”Lautakunta edellyttää, että kaupungin rahoituksella turvataan tarpeelliset koulu- ja päiväkotinvestoinnit Espoon kasvun ja oppimisen toimialan esittämän investointiaikataulun mukaisesti.”

Kling teki puheenjohtaja Räfin, Vanhasen ja Kosken kannattamana seuraavan lisäysehdotuksen:

”Investoinnit on myös suunniteltava siten, että lapsia ja opiskelijoita ei tarvitse pitää väliaikaisissa tiloissa ilman suunnitelmaa väistön päättymisestä.”

Vanhanen teki Kosken kannattamana seuraavan lisäysehdotuksen:

”Lisäksi lautakunta edellyttää, että jatkossa kaavoituksessa kiinnitetään erityistä huomiota y-tonttien riittävään kapasiteettiin alueelliset tarpeet ja ennusteet huomioiden.”

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja Räf tiedusteli, voidaanko puheenjohtajan tekemä lisäysehdotus hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Puheenjohtaja Räf tiedusteli, voidaanko Klingin tekemä lisäysehdotus hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Puheenjohtaja Räf tiedusteli, voidaanko Vanhasen tekemä lisäysehdotus hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

## **Päätös**

Kasvun ja oppimisen lautakunta totesi lausuntonaan:

1

Investointikehykseen esitetty 270 miljoonan euron lisäys toimitilahankkeisiin vuosille 2025–34 on riittämätön vastaamaan Espoon kasvutarpeisiin.

2

Lakisääteisten varhaiskasvatus- ja perusopetuspalveluiden sekä toisen asteen lukiokoulutuksen tarpeet riittävästä, turvallisista ja terveellisistä toimitiloista tulee priorisoida investointiohjelman jatkovalmistelussa huomioiden väestönkasvun vaatimukset sekä alueellisen palvelutuotannon tarpeet.

3

Uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeissa palveluiden väistöjärjestelyt on huomioitava siten, että lapsille, oppilaille, perheille sekä palvelutuotannolle aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa eikä väistöistä aiheutuvat välilliset kustannukset rasita toimialan käyttötaloutta.

4

Toimialan esittämien kiireellisten kohteiden suunnittelu on käynnistettävä mahdollisimman pian.

5

Päiväkotien, koulujen, lukioden ja nuorisotilojen vanhentuvan rakennuskannan vaatimia teknisiä peruskorjauksia on lisättävä investointikaudelle varmistaen, että väistöjärjestelyistä ei aiheudu

merkittävää haittaa toiminnalle eikä tilojen käyttäjille.

Lisäksi lautakunta edellytti, että:

- Kaupungin rahoituksella turvataan tarpeelliset koulu- ja päiväkotinvestoinnit Espoon kasvun ja oppimisen toimialan esittämän investointiaikataulun mukaisesti.

- Investoinnit on myös suunniteltava siten, että lapsia ja opiskelijoita ei tarvitse pitää väliaikaisissa tiloissa ilman suunnitelmaa väistön päättymisestä.

- Jatkossa kaavoituksessa kiinnitetään erityistä huomiota y-tonttien riittävään kapasiteettiin alueelliset tarpeet ja ennusteet huomioiden.

## Selostus

Vuoden 2024 talousarvioneuvotteluissa päätettiin 10 vuoden investointiohjelman valmisteluprosessin käynnistämisestä keväällä 2024.

Investointivalmistelun tavoitteena on vastata Espoon kasvutarpeisiin pitkäjänteisesti, joustavasti ja kestävästi. Valmistelun lähtökohtana on valtuuston hyväksymä ja voimassa oleva investointiohjelma sekä Take-ohjelmassa määritelty 10 vuoden investointikatto, jossa investointiohjelman kokonaistaso on asetettu keskimäärin 250 milj. euroon /vuosi. Investointiohjelman valmistelussa keskeistä on kaupunkikonsernin rahoitustasapaino ja lainamäärän lasku.

Investointiohjelmaa ohjataan vaikuttavuudella ja datalla. Investointikokonaisuus on jaettu suuralueisiin, jolloin tarkastelutaso on ennakoitavuuden kannalta tarkoituksenmukaisella tasolla. 10 vuoden suunnittelun aikajänteellä on paljon epävarmuustekijöitä, jotka vaikuttavat väestöennusteiden toteutumiseen. Myös rahoitustasapainon osalta on merkittäviä riskejä, joiden takia investointitarpeita, niiden priorisointia ja ajoitusta tulee arvioida.

Huhtikuun lopussa pidettyjen investointineuvottelujen tuloksena valtuuston neuvottelutoimikunta päätti esittää, että 10 vuoden investointiohjelman valmisteluprosessin uudistamista jatketaan valtuuston talousarvioneuvottelujen mukaisesti. Uudessa mallissa:

- muodostetaan yhteinen tilannekuva ennakoidusta väestönkasvusta, kaavoitustilanteesta ja tila- ja infrainvestointien alueellisesta tarpeesta ja kehitetään yhteinen käytäntö tilannekuvan muodostamisesta,
- hyväksytään investointikehysesitys lausuntokierrokselle asiantuntijaelimiin Talousarvio- ja investointiohjelman valmistelua varten,
- linjataan mahdolliset kiireisimmät priorisointia vaativat investointikohteet.

Neuvottelutoimikunnan päätöksen mukaisesti pyydetään lausuntoa investointikehyyksestä Talousarvio- ja investointiohjelman valmistelua varten.

Talousarvioneuvotteluissa päätettiin syksyllä 2023, että keväällä 2024 käynnistetään 10 vuoden investointiohjelman valmisteluprosessi.

Valmistelussa kehitetään ennakkointia ja yhteensovittamista väestönkasvun, tilatarpeen ja kaavoituksen osalta, ja parannetaan vuorovaikutusta kaupungin tilatyöryhmän valmistelun ja luottamushenkilöelinten välillä.

Esitys investointikehyksestä tuotiin tiedoksi Kasvun ja oppimisen lautakuntaan 12.6.2024 ja lautakunta antaa nyt esityksestä lausunnon.

### **Investointikehys**

Joulukuussa 2023 hyväksytty talousarvion investointiohjelma vuosille 2024–31 (07.12.2023 § 138) sisälsi Kasvun ja oppimisen toimialan palvelutarpeen merkittävän kasvun takia liian vähän päiväkotij- ja kouluhankkeita vuosille 2025–31.

Lausuttavana olevassa investointikehysesityksessä toimitilarakentamisen ja perusparantamisen osalta rahoitusta on esitetty lisättäväksi noin 30 miljoonalla eurolla/vuosi vuosina 2027–31, vuosille 2032–34 on toimitilarakentamiseen esitetty 40 miljoonaa euroa/vuosi. Toimitilarakentamiseen on siten esitetty yhteensä noin 270 miljoonaa euroa vuosille 2025–34.

Investointikehysten toimitilarakentamiseen osoitetuilla määrärahoilla voidaan kaupungissa toteuttaa useampia hankkeita. Väestönkasvun aiheuttaman palveluverkon lisäkapasiteettivaatimuksen lisäksi ikääntyvien koulujen ja päiväkotien peruskorjaukset tulevat vaatimaan merkittäviä panostuksia tulevina vuosina rakennuskannan vanhetessa.

Vaikka toimitilarakentamiseen käytettävää rahoitusta on kasvatettu, määrärahojen kohdentumisesta uusiin päiväkoteihin ja/tai kouluihin toimialan kasvavan palvelutarpeen kattamiseksi ei ole kuitenkaan varmuutta. Investointikehyksessä ei ole toimiala- tai hankekohtaista jakoa ja muilla toimialoilla on myös kiireellisiä hankkeita, joiden arvioidut kustannukset ovat korkeat. Lakisääteisten palveluiden tilainvestointeja pitäisi priorisoida ohi erilaisten muiden kaupungin investointien lakisääteisten palveluiden turvaamiseksi.

Investointikehyksessä toimitilahankkeisiin esitetty lisäys on siis riittämätön.

Uudisrakentamisessa sekä peruskorjauksissa mahdollisine laajennuksineen tulisi päästä tasaiseen rytmiiin, jolloin väistöjärjestelyt olisivat helpommat eivätkä aiheuttaisi merkittävää haittaa toimintayksiköissä tehtävälle perustyölle. Kouluja ja päiväkoteja rakennetaan palvelutarpeen näkökulmasta useimmiten viiveellä, vaikka uusien toimipisteiden käyttöönotto tulisi aikatauluttaa tarpeen mukaan.

Tilapalvelut-liikelaitos vastaa peruskorjaushankkeiden esityksistä investointiohjelmaan. Nykyisen investointiohjelman loppuvuosiin sijoittuu vain muutamia päiväkotien peruskorjauksia, kiinteistöjen ikä ja kunto kuitenkin edellyttäisi rakenteiden ja talotekniikan osalta korjauksia. Kasvun ja oppimisen toimialalla on merkittävä huoli kohteiden kunnosta ja kestävyydestä. Toimiala kuitenkin vastaa siitä, että toiminta tiloissa on turvallista ja terveellistä.

Peruskorjausten viivästyessä mahdolliset hoitamattomat sisäilmaongelmat aiheuttavat merkittäviä ongelmia ja haasteita rakennuksia käyttävien viihtyvyyteen, terveyteen ja tuottavuuteen tai pahimmassa tapauksessa joudutaan turvautumaan hätäväistöihin. Hätäväistöratkaisut ovat erittäin

hankalia järjestää, toimialalle kalliita, vaikuttavat heikentävästi kohteen toimintaan sekä lasten ja oppilaiden perheisiin ja heidän arkeensa.

Investointikehysmateriaalissa listattujen kiireellisten hankkeiden lisäksi toimialalla on merkittävä määrä muita investointitarpeita riittävän palvelukapasiteetin turvaamiseksi. Kiireellisimpien kohteiden osalta hankkeiden tulisi käynnistyä mahdollisimman pian. Riittävän palvelukapasiteetin turvaamiseksi investointikauden loppupuolelle on saatava muitakin kohteita. Kasvavien asuinalueiden osalta kunnallisten lakisääteisten palveluiden saatavuus tulee turvata.

Investointiohjelman laadinnassa hankkeiden aikataulutuksessa tulee huomioida väistöjärjestelyjen mahdollisimman vähäinen haitta toiminnalle. Lisäksi on varmistettava, että investointimäärärahaesitykset huomioivat rakentamisen lisäksi myös muut kustannuksiin vaikuttavat tekijät, mukaan lukien rakennuskustannusten nousun.

### **Lasten määrän kasvu Espoossa**

Kaupunginhallituksen investointikehysmateriaalin pohjana on Espoon Tutkimus ja tilastot -yksikön tuottama suuralueittainen väestöprojekti 2022–2035. Espoon pitkän väestöprojektion mukaan lasten määrän ennustetaan kasvavan kaikissa ikäluokissa investointikauden aikana. Lasten määrän kasvu perustuu muuttoliikkeeseen, joka on viime vuosina ollut yli 8000 asukasta vuodessa, mutta jonka ennustetaan nyt tasaantuvan jonkin verran. Espoon väkiluvun ennustetaan silti kasvavan joka vuosi.

Varhaiskasvatusikäisten määrän ennustetaan koko Espoon tasolla kasvavan tasaisesti koko investointikauden ajan. Vuodesta 2022 vuoteen 2035 mennessä varhaiskasvatusikäisten määrän ennustetaan kasvavan koko Espoossa noin 5900 lapsella, mikä tarkoittaa tarvetta merkittäväälle määrälle uusia kunnallisia ja yksityisiä päiväkotia.

Perusopetusikäisten määrän kasvu on ylittänyt ennusteet viime vuosina. Kasvun ennustetaan tasaantuvan muutamaksi vuodeksi, sillä nyt kouluun tulevat ikäluokat ovat peruskoulunsa päättäviä ikäluokkia pienempiä. Perusopetusikäisten määrän ennustetaan kääntyvän kasvuun vuosikymmenen lopulla koko Espoon tasolla. Alueellisesti perusopetusikäisten määrä kasvaa merkittävästi jo nyt. Lukiolaisten määrä on kasvanut merkittävästi ja jatkaa kasvuaan vuosikymmenen loppuun, koska perusopetusikäisten ikäluokat ovat suuria.

Kehyksen pohjaksi Espoon väestönkehitystä arvioidaan koko Espoon tasolla sekä suuralueittain. Palveluntarpeen kehittymisen pohjana olevia asukasennusteita tulee lukea trendeinä tarkkojen lapsi- tai oppilasmäärien sijaan, koska lopulliseen toteumaan vaikuttavat useat tekijät. Laajempi tarkastelu on tärkeää, eikä ilman sitä voida arvioida investointitarpeita kokonaisuutena. Alueiden kehittyminen on kuitenkin erilaista suuralueiden sisällä ja investointitarpeita ja niiden aikataulutusta tulee tarkastella kokonaisuutena, jossa huomioidaan nykyisen palveluverkon riittävyys ja kiinteistöjen kunto, asukasennusteet ja asuinalueiden arvioitu kehittyminen tulevaisuudessa. Kiireisimpiä ovat investoinnit, joiden asiakaskunta on jo olemassa.

Lasten määrän kasvu ei ole alueellisesti tasaista, vaan kasvaa nopeasti uusilla ja täydentyvillä alueilla. Nykyinen palveluverkko voi siten olla riittämätön paikkamäärältään ja/tai sijaita uusien asukkaiden palveluntarpeeseen nähden väärässä paikassa.

## **Suomenkielinen perusopetus**

Perusopetusikäisten määrä on kasvanut aikavälillä 2014–2023 yli 5000 oppilasta. Vaikka investointitahti on ollut merkittävä, se ei ole ollut riittävä perusopetuksen palveluntarpeen kattamiseksi kaikilla alueilla.

Lausunnolla olevan materiaalin nykyinen tilakapasiteetti on laskettu perusopetuksen käytössä olevista tiloista keväällä 2024. Kapasiteetti sisältää tiedot siirtokelpoisista sekä pysyvistä koulurakennuksista, mutta siitä on vähennetty muussa käytössä olevat tilat (esim. esiopetus). Vapaassa kapasiteetissa on huomioitu myös investointiohjelmaan jo sisältyvät uutta kapasiteettia tuovat hankkeet, jotka valmistuvat tänä vuonna. Alueellisesta kapasiteetista ei ole vähennetty väistöjä, joita esim. Tapiolan alueella on paljon. Kapasiteetilaskelman tiedot päivitetään vuosittain. Muutokset tilakapasiteetissa syntyvät uusien ja poistuvien tilojen myötä, mutta myös palveluverkkomuutosten myötä. Kaikki perusopetuksen tilat on laskettu yhteen ja siten kapasiteetti kertoo tilanteen vain osittain. Vapaa kapasiteetti voi olla alueellisesti esim. alakoulukapasiteettia, vaikka yläkoulukapasiteetti olisi käytetty.

Palveluverkon riittämättömyys johtaa ensivaiheessa siihen, että oppilasmäärä monissa kouluissa ylittää tilakapasiteetin. Näissä tilanteissa opetustilat ovat liian täynnä ja tilojen ilmanvaihtoon aiheutuu merkittäviä haasteita. Tilanahtaus vähentää mahdollisuuksia tarvittaville erilaisille pedagogisille ratkaisuille. Tilakapasiteetin loppuminen alueella voi johtaa tilanteeseen, ettei lähikouluun enää mahdu vaan uudet oppilaat voidaan joutua ohjaamaan lähimmän koulun ohi toiseen kouluun tai jopa toiselle oppilasalueelle.

## **Suomenkielinen varhaiskasvatus**

Nykyinen varhaiskasvatuksen palveluverkko ei ole kysyntään nähden riittävä. Päiväkodit ovat jo tällä hetkellä erittäin täynnä, eikä vapaata kapasiteettia ole. Jo nyt vuosittain 300–500 lasta sijoitetaan poikkeusjärjestelyin olemassa olevaan varhaiskasvatustiloihin, esimerkiksi perustamalla uusia ylimääräisiä ryhmiä liikuntasaliin tai muihin päiväkodin yleisiin tiloihin. Samanaikaisesti esimerkiksi tiloihin liittyvien haasteiden vuoksi on myös välttämätöntä luopua joistakin pienistä ja epätarkoituksenmukaisista tiloista

Varhaiskasvatusikäisten kasvu, korvaavien paikkojen tarve, poikkeusjärjestelyjen määrä huomioiden jokaisella suuralueella tulee olemaan liian vähän varhaiskasvatuspaikkoja vuonna 2035. Väestöprojektion kasvuennusteen perusteella varhaiskasvatuspaikat loppuvat mahdollisesti jo vuonna 2025. Tilanne näyttää erittäin haastavalta ja edellyttäisi merkittävää määrää uusia päiväkotinvestointeja nopeasti. Poikkeusjärjestelyjen määrää ei pystytä enää lisäämään ja useimmilla alueilla ei pystytä tarjoamaan varhaiskasvatustilain mukaisia palveluja ilman uusia investointeja.

Kaikille varhaiskasvatuksen tarvitsemille hankkeille ei ole kuitenkaan osoitettavissa vielä paikkaa. Esimerkiksi joillakin rakentuneilla, mutta edelleen kasvavilla alueilla ei ole päiväkodeille soveltuvia tontteja, joille voitaisiin esittää investointihankkeita. Mahdollisia sijainteja on haettava yhdessä Kaupunkiympäristön toimialan kanssa. Kasvun ja oppimisen toimiala pyrkii omalta osaltaan varmistamaan, että uusille kaavoitettaville alueille tulee riittävät varaukset varhaiskasvatuksen palveluille.

Arvioiden mukaan pienten alle 3-vuotiaiden lasten osuus ja määrä varhaiskasvatuksessa kasvaa, mikä vaikuttaa todelliseen käytössä olevaan kapasiteettiin ja tarvittavien ryhmätilojen määrään (henkilöstömitoitus alle 3-vuotiaat 1 kasvattaja 4 lasta kohden, yli 3-vuotiaat 1 kasvattaja 7 lasta kohden). Osallistumisasteen ennustetaan myös kasvavan edelleen. Alle 3-vuotiaiden osuutta tai osallistumisastetta ei ole investointikehysmateriaalissa huomioitu.

Varhaiskasvatuksen palveluverkkoa kuormittaa lisäksi, että osa kapasiteetista on koko ajan väistökäytössä ja väistötilojen puute on noussut myös merkittäväksi ongelmaksi. Parhaillaan on käynnissä tai suunnitteilla myös useita elinkaarta jatkavia korjauksia (teknisiä korjauksia), jotka vaativat yleensä myös väistön. Elinkaarta jatkavat korjaukset eivät näy omina riveinään investointiohjelmassa, mikä vaikeuttaa väistötarpeiden ennakoitua.

Yksityiset päiväkodit ovat osa palveluverkon kehittämissuunnitelmaa ja niiden osuutta pyritään kasvattamaan ja kokonaispalvelutarpeen kasvusta osa voidaan kattaa yksityisellä palveluntarjonnalla, mikäli palveluntuottajilla on mahdollisuus ja kiinnostusta investointeihin. Vaikka yksityisen varhaiskasvatuksen suhteellista osuutta saataisiin kasvatettua tavoitteiden mukaisesti 35 prosenttiin, ratkaisisi se kuitenkin vain osan palvelutarpeen kasvusta.

## **Lukiokoulutus**

Lukio-opetus on kaupunkitasoinen palvelu, mutta on tarkoituksenmukaista, että kaikissa kaupunkikeskuksissa on riittävästi lukiopaikkoja. Lukiolaisten määrä kasvaa merkittävästi jo seuraavina vuosina, ja ilman aloituspaikkojen lisäämistä lukioon pääsy vaikeutuu.

Espoo-tarinan mukaan kaikissa kaupunkikeskuksissa on hyvät palvelut. Toisin kuin perusopetusta ei toisen asteen koulutusta (ml. lukiokoulutus) kuitenkaan pidetä alueellisena palveluna vaan kaupunkitasoisena palveluna. Siitä huolimatta on tarkoituksenmukaista, että lukiokoulutuksen yksiköitä ja riittävästi opiskelupaikkoja on kaikissa viidessä kaupunkikeskuksessa ja helposti saavutettavissa hyvien kulkuyhteyksien varrella. Tämä tukee omalta osaltaan myös kotouttamistavoitteen toteuttamista. Alueellisen tasapainon varmistamiseksi tulee selvittää mahdollisuuksia aloituspaikkojen kasvattamiseen ja lisätilan hankkimiseen rantaradan varrella olevien lukioiden osalta investointikauden aikana.

Yleislukiokoulutus toteutuukin kaikissa viidessä kaupunkikeskuksessa. Sen sijaan lukioiden painotukset, linjat ja erityislukiot jakautuvat suunnitellusti eri kaupunkikeskuksiin. Myös tästäkin syystä ei ole tarkoituksenmukaista, että lukiokoulutus toteutettaisiin alueellisena yhdenmukaisena koulutuksena, vaan kaupungin sisällä lukiolaisille luodaan valinnanmahdollisuus kiinnostuksen ja taipumusten mukaan.

Espoossa peruskoulun päättävien määrä kasvaa 2020-luvun ajan. Nykyisiä peruskoulun vuosiluokkia vanhentamalla voidaan todeta, että peruskoulun päättävien määrä jo Espoossa asuvien osalta kasvaa nykyisestä noin 3200 oppilaasta 3400–3500 oppilaaseen jo lähivuosina. Muuttoliikkeen vaikutuksesta nämä luvut tulevat ylittymään ja lukiokoulutuksessa tulee varautua siihen, että peruskoulun päättävien määrä vuosikymmenen loppupuolella nousee yli 3700 oppilaaseen. Väestöennusteen mukaan peruskoulun päättävien määrä kasvaa 10 % vuoteen 2029 mennessä. Espoossa noin 70 % peruskoulun päättävistä hakeutuu ensisijaisesti lukioon, joten lukion aloituspaikkojen riittävän määrän varmistaminen on

tärkeää nuorten eheän koulutuspolun sekä oppivelvollisuuden toteutumisen näkökulmasta.

Uuden Länsi-Espoon lukion hankesuunnitelma on hyväksytty valtuustossa (29.01.2024 § 5), tavoiteaikatauluna kohteen käyttöönoton osalta on hankesuunnitelmaan kirjattu, että uusi lukio käynnistyy lukuvuoden 2027–28 alussa. Kohteen toteutusta on valmisteltu vuokrakohteena. Länsi-Espoon lukio vastataan kasvavaan lukiolaisten määrään sekä Espoon Yhteislyseon lukion väistötiloista luopumiseen.

Investointiohjelmakauden aikana Kuninkaantien (2028), Haukilahden (2029) ja Leppävaaran (2030) lukioiden vuokrasopimukset ovat päättymässä. Päättävien sopimusten yhteydessä tulee tarkastella kyseisten lukioiden tilatarpeet sekä pyrkiä tarvittaessa pitkiin vuokrasopimuksiin, joilla varmistetaan toiminnan jatkuminen.

### **Nuorisopalvelut**

Uusien nuorisotilojen tarve syntyy asukasmäärien kasvaessa ja lähtökohtaisesti tarkastellaan uusien yläkoulujen yhteyteen sijoitettavan myös nuorisotila.

Tällä hetkellä erityisesti Pohjois-Espooseen on tarve eri toimintoja mahdollistavalle nuorisokeskukselle. Nuorisotoimintaan soveltuvia tiloja Pohjois-Espoosta on haettu yhteistyössä nuorisopalveluiden ja Tilapalvelut-liikelaitoksen kanssa.

### **Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkon tarpeet alueittain**

#### **Itä-Leppävaara**

Itä-Leppävaaran alueella asuinrakentaminen on keskittynyt erityisesti Mäkkylän ja Perkkään alueille ja alueen palveluverkko sekä varhaiskasvatuksen että perusopetuksen osalta on jäänyt riittämättömäksi. Lasten määrä erityisesti nuorimmissa ikäluokissa on merkittävästi suurempi kuin koulunsa päättävien ikäluokassa. Alueelle on rakentumassa edelleen asuntoja Mäkkylään ja Perkkäälle, asumista mahdollistetaan uusilla kaavoilla mm. Leppävaaran keskuksen ja Säteriin.

Koko Leppävaaran alueelle ennustetaan +739 varhaiskasvatusikäisten ja +573 kasvua perusopetusikäisten ikäryhmävuoteen 2035 mennessä. Tästä osa suuntautuu Itä-Leppävaaraan.

Perusopetuksen tilakapasiteetti on loppumassa Itä-Leppävaaran oppilasalueella ja alueelle tarvitaan kiireisesti lisää oppilaspaikkoja. Varhaiskasvatuspaikkoja tarvitaan myös lisää mahdollisimman pian.

#### **Länsi-Leppävaara**

Keran kehittäminen käynnistyy tällä investointikaudella ja ensimmäiset talot ovat rakentumassa jo radan eteläpuolelle. Suuri osa Suur-Leppävaaran ennustetusta kasvusta sijoittuu Keraan. Länsi-Leppävaarassa ei ole vapaata kapasiteettia, joka voisi vastaanottaa uusien asukkaiden myötä kasvavan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluntarpeen.

Perusopetusikäisten määrä on Länsi-Leppävaarassa kasvanut, mikä on tarkoittanut kapasiteetin ylittymistä Länsi-Leppävaarassa ja erityisesti yläkoulut ovat täynnä. Opetusta järjestetään väliaikaisjärjestelyin



Kutojantiellä. Keran siirtokelpoinen päiväkoti toimii Kerassa tällä hetkellä väistökäytössä, mutta rakennuksesta joudutaan luopumaan Keran rakentamisen tieltä.

Investointiohjelmassa pitää varautua siihen, että oppilas- ja varhaiskasvatuspaikat ovat loppuneet alueelta ja Keran uusille asukkaille on tuotettava varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja nuoristotoimen palvelut siten, että ne palvelevat kasvavaa aluetta jo tämän vuosikymmenen lopulla. Kera tulee kasvaessaan tarvitsemaan kokonaisuudessaan useita yksiköjä.

### **Suur-Tapiola**

Tapiolan alueella lasten määrä on jo kasvanut kaikissa ikäluokissa viimeisen viiden vuoden aikana. Kasvu on keskittynyt erityisesti metroradan varteen Tapiolasta Niittykumpuun. Erityisesti Niittykumpuun on rakennettu viime aikoina paljon, mikä näkyy jo nyt kasvavana palveluntarpeena. Investointikaudella Tapiolan alueelle on suunnitteilla useita asuntorakentamisen hankkeita, jotka kohdistuvat erityisesti jo nyt rakentuvien alueiden lisäksi Otaniemeen.

Tapiolan alueelle ennustetaan merkittävää kasvua sekä varhaiskasvatusikäisten (+1192) että perusopetusikäisten (+182) määrään.

Perusopetuksella on pääosin alakoulukapasiteettia Tapiolan alueella erityisesti Otaniemen ja Laajalahden alueilla. Investointikauden aikana tulee varautua yläkouluikäisten määrän kasvuun alueella ikäluokkien kasvaessa.

Tapiolan varhaiskasvatuspaikkatilanne on tällä hetkellä erityisen haastava, eikä palveluverkko kestä varhaiskasvatusikäisten määrän pientäkään kasvua. Tapiolaan tarvittaisiin useita hankkeita investointikaudelle, mutta alueella ei ole päiväkodeille soveltuvia tontteja Otaniemen kaavoituksessa olevia tontteja lukuun ottamatta.

### **Matinkylä-Olari**

Matinkylä-Olarin suuralueelle ennustetaan merkittävää kasvua sekä varhaiskasvatusikäisten (+892) että perusopetusikäisten määrään (+550).

Matinkylä-Olarin alueella lapsimäärät ovat kasvaneet merkittävästi Suurpellon alueella sekä varhaiskasvatus- että perusopetusikäisissä ja ikäluokat ovat merkittävästi aiempaa suurempia. Merkittävä osa suuralueen ennustetusta kasvusta kohdistuu myös Suurpeltoon. Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen palveluverkko on riittämätön Suurpellossa ja alueelle tarvitaan kiireisesti lisää oppilas- ja varhaiskasvatuspaikkoja.

Matinkylän ja Olarin alueilla kehitys on ollut tasaisempaa, joskin perusopetusikäisten määrä on kasvanut kaikilla alueilla jonkin verran.

### **Espoonlahti**

Espoonlahden alue muuttuu ja kehittyi seuraavan kymmenen vuoden aikana merkittävästi. Finnoon uuden asuinalueen rakentaminen on käynnistynyt. Finnooseen ja Kaitaalle on rakentumassa kokonaan uusi kaupunginosa, mikä tarkoittaa merkittävää palveluntarpeen kasvua alueelle. Investointikaudella käynnistyy myös Kiviruukin kehittäminen uusine asukkaineen. Viime vuosien kehityksestä on huomattavaa erityisesti Länsiväylän pohjoispuolen perusopetusikäisten määrän kasvu.

Espoonlahden suuralueelle ennustetaan merkittävää kasvua sekä varhaiskasvatusikäisten (+2510) että perusopetusikäisten määrään (+729).

Perusopetuksen palveluverkon riittävyyden takaamiseksi Länsiväylän pohjoispuolelle tarvitaan lisää yläkoulupaikkoja. Länsiväylän eteläpuolella perusopetuksen tilakapasiteetti näyttää toistaiseksi riittävän Kaitaan lukion muuttaessa Matinkylään. Asuntorakentamisen myötä tilanne voi muuttua nopeasti, mikä tarkoittaa, että investointikaudella tulee varautua oppilaspaikkojen lisäämiseen myös Finnnoo uudelle asuinalueelle.

Varhaiskasvatusikäisten määrän voimakas kasvu Espoonlahdessa edellyttäisi useita uusia päiväkotirakennuksia. Uusista alueista Finnnoo tarvitsee kiireisesti alueen ensimmäisen päiväkodin. Kiviruukin alue tulee todennäköisesti tarvitsemaan ensimmäisen päiväkodin jo investointikauden loppupuolella. Investointeja tarvittaisiin myös Kanta-Espoonlahteen ja Saunalahteen.

### **Kauklahti**

Kaukalahden suuralueen lapsimäärä on kasvanut kaikissa ikäryhmissä viimeisen kymmenen vuoden aikana ja alueen ikäryhmät ovat pysyvästi suuremmat. Kasvu on kohdistunut erityisesti Vanttilan ja Kurttilan alueille. Alueen kehitys jatkuu edelleen ja alueelle on rakentumassa ja suunnitteilla uusia asuntoja mm. Lasihytin uudelle asuinalueelle.

Kaukalahden suuralueelle ennustetaan merkittävää kasvua sekä varhaiskasvatusikäisten (+302) että perusopetusikäisten (+626) määrään.

Perusopetuksen palveluverkko on riittämätön alueella ja koulut hyvin täynnä. Tilannetta helpottaa Kurttilan uuden koulun rakentaminen investointikaudella. Varhaiskasvatuksen palvelutarpeen kasvu tulee todennäköisesti edellyttämään uuden päiväkodin toteuttamista investointikaudella esimerkiksi Lasihytin alueelle.

### **Vanha Espoo**

Vanha Espoon alueen merkittävimmin kehittäminen on käynnissä Espoon keskuksen alueella, joskin kaavahankkeita on käynnissä myös mm. Nupurissa. Vanhan Espoon alueella lasten määrä on lisääntynyt erityisesti perusopetusikäisten ryhmässä ja radan eteläpuolella.

Vanha Espoon suuralueelle varhaiskasvatusikäisten määrän ei ennusteta lisääntyvän (-73) ja perusopetusikäisiin ennustetaan kasvua (+427).

Perusopetuksella on Vanha Espoon alueella tilakapasiteettia erityisesti alakouluissa. Yläkoulukapasiteetti on kuitenkin loppunut Espoon keskuksessa. Alueelle tarvitaan kiireisesti yläkoulupaikkoja jo nykyisin alueella asuvien lasten palveluiden turvaamiseksi, sillä ikäryhmät alueella suuremmat kuin perusopetuksen tilakapasiteetti alueella.

Varhaiskasvatuksen Espoon keskuksen eteläisellä palvelualueella on erityisesti tarvetta korvaaville paikoille ja siten uudelle investoinnille. Lisäksi Hösmärin päiväkodin korvaaminen tulee ratkaista.

### **Pohjois-Espoo**

Pohjois-Espoo poikkeaa muista suuralueista siten, että alueen lapsimäärä on koko alueen tasolla pysynyt melko tasaisena, joskin erityisesti Perusmäen kasvu on lisännyt palveluntarvetta alueella. On kuitenkin

todennäköistä, että tilanne muuttuu Pohjois- ja Keski-Espoon yleiskaavan ja tarkempien kaavojen edistymisen kautta. Hankkeet ovat vasta suunnitteluvaiheessa, joten palveluntarpeen realisoitumisen aikataulu tarkentuu tulevina vuosina.

Pohjois-Espoon suuralueella varhaiskasvatukseen (+320) sekä perusopetukseen (+77) määrän ennustetaan kasvavan.

Pohjois-Espoossa on tilakapasiteettia jonkin verran alakouluissa ja Kalajärven yhtenäisessä peruskoulussa. Tilakapasiteetti sijaitsee kuitenkin siten, että se on vaikeasti saavutettavissa uusilta suunnitteilla olevilta kaava-alueilta. Varhaiskasvatukselle on juuri valmistumassa lisää kapasiteettia alueelle. Asuinrakentamisen nopeudesta riippuen palveluverkon riittävyys saattaa edellyttää oppilas- ja varhaiskasvatuspaikkojen lisäämistä rakentamiseen nähden keskeisille paikoille.

## **Päätöshistoria**

## **Liitteet**

1 Investointikehys 2025–2034

## **Oheismateriaali**

## **Tiedoksi**